

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3016/2022
15.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александра Јовановић, адвокат у ..., против тужене Основне школе „МОША ПИЈАДЕ“ из ..., чији је пуномоћник Љиљана Петрић, адвокат у ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2272/22 од 25.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 15. децембра 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2272/22 од 25.05.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2272/22 од 25.05.2022. године и пресуда Основног суда у Суботици, судска јединица у Бачкој Тополи П1 759/2021 од 30.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена Основна школа „МОША ПИЈАДЕ“ из ... да тужиоцу АА из ..., на име накнаде за исхрану у току рада за период од јуна 2018. године до маја 2021. године исплати износ од 120.396,75 динара са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате и износ од 21.574,83 динара на име затезне камате обрачунате на досуђене износе од доспелости сваког поједичног износа главног дуга до 06.12.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** захтев да се обавезе тужена Основна школа „МОША ПИЈАДЕ“ из ... да тужиоцу АА из ... на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора за период од јуна 2018. године до маја 2021. године исплати износ од 84.770,21 динар са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате и износ од 14.850,02 динара на име затезне камате обрачунате на досуђене износе од доспелости сваког поједичног износа главног дуга до 06.12.2021. године, и одбија се захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици, судска јединица у Бачкој Тополи П1 759/2021 од 30.03.2022. године усвојен је прецизирани тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде за исхрану у току рада за период од јуна 2018. године до маја 2021. године исплати износ од 120.396,75 динара са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате и износ од 21.574,83 динара на име затезне камате обрачунате на износе од доспелости сваког појединог износа главног дуга до 06.12.2021. године, као и да на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора за период од јуна 2018. године до маја 2021. године тужиоцу исплати износ од 84.770,21 динар са законском затезном каматом од 07.12.2021. године до исплате и износ од 14.850,02 динара на име затезне камате обрачунате на износе од доспелости сваког појединог износа главног дуга до 06.12.2021. године. Обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 53.000,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате, док су парничне странке ослобођене плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2272/22 од 25.05.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена је наведена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, позивајући се на члан 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20, у даљем тексту ЗПП), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код тужене запослен на радном месту ... са 80% радног времена, са коефицијентом за обрачун плате од 7,82 и пословима ... са 20% радног времена и утврђеним коефицијентом за обрачун и исплате плате 6,30. У утуженом периоду од 01.06.2018. године до 31.05.2021. године, тужена је обрачунавала тужиоцу и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места. Наведена методологија обрачуна плате се примењује на све запослене у државним органима и јавним службама од јула 2001. године, од када је у примени Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 123/21). Тако добијени износ производа коефицијента и основице, тј. висина основне плате тужиоца за сваки месец спорног периода била је мања од износа минималне зараде, услед чега је тужена сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде тако да је

тужиоцу у утуженом периоду исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужиоца, накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора није исказана као посебна ставка. Висина потраживања тужиоца одређена је према налазу вештака, који је исту утврдио у недостатку параметара из општих аката аналогном применом параметара у важећем Посебном колективном уговору који се односи на јавна предузећа у комуналној делатности која се финансирају из буџета, који је важио у спорном периоду, на основу кога се исплаћују наведене накнаде запосленима који зараду такође остварују исплатом из буџета Републике Србије, те по мишљењу судског вештака економско-финансијске струке неисплаћена накнада за исхрану за тужиоца у спорном периоду укупно износи 120.396,75 динара, док неисплаћени регрес у истом периоду износи укупно од 84.770,21 динар.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да тужиоцу исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора за утужени период, у висини која је утврђена вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена исплаћивала тужиоцу минималну зараду следи да тужиоцу није исплаћена накнада за исхрану и регрес, па је тужена дужна да му те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиоца.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужене указује да су нижестепени судови на утврђено чињенично стање погрешно применили материјално право.

Наиме, Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017...129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 123/21), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона прописује да коефицијент садржи и

додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе Закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2 тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату плата који се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужилац је запослен у школи, па се на утврђивање и обрачун његове плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како Закон о платама у државним органима и јавним службама, као посебан закон, прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује супсидијарну примену опште норме из Закона о раду. Такође, посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није прописивао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Следом реченог, применом цитираних прописа, тужиоцу не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора јер су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, а околност да је тужиоцу, у спорном периоду исплаћивана минимална зарада, без утицаја је на другачије одлучивање.

Имајући у виду све наведено, на основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке.

Како је Врховни касациони суд преиначио нижестепене пресуде, то је на основу члана 153. став 1., 154., 162. и 163. ЗПП одлучио и о трошковима парничног поступка, па је обавезао тужиоца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара за састав ревизије, у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката.

**Председник већа - судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић